

PAPER DETAILS

TITLE: MUHASEBEDE YAPILAN HATA VE HILELERIN MESLEK ETIGI AÇISINDAN
İNCELENMESİ

AUTHORS: Beste RODOPLU,Dilek TEKER

PAGES: 38-42

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1221543>

ANALYZING THE MISTAKES AND DECEPTIONS OF ACCOUNTING IN TERMS OF BUSINESS ETHICS

DOI: 10.17261/Pressacademia.2020.1236

PAP- V.11-2020(8)-p.38-42.

Beste Rodoplu¹, Dilek Teker²

¹Isik University, Institute of Social Science, Istanbul, Turkey.

beste_rodoplu@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5508-4772

²Isik University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Management, Istanbul, Turkey.

dilek.teker@isikun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3893-4015

To cite this document

Rodoplu, B., Teker, D., (2020). Analyzing the mistakes and deceptions of accounting in terms of business ethics. PressAcademia Procedia (PAP), V.11,p.38-42.

Permanent link to this document: <http://doi.org/10.17261/Pressacademia.2020.1236>

Copyright: Published by PressAcademia and limited licensed re-use rights only.

ABSTRACT

Purpose- Ethic; It is the execution of the work within the framework of certain generally accepted rules while performing the profession. The purpose of this study is to examine the mistakes and deceptions in accounting within the framework of professional ethics, which is one of the key points in the performance of the profession.

Methodology- In today's technology world, mistakes are still made in accounting, there are many accountants who resort to deception and there are many taxpayers who made misleading requests for their interests.

Accordingly, a questionnaire study was conducted on accountants to reveal the causes of mistakes and deception, how they were encountered, the importance and place of ethics in preventing mistakes and deception. In the first part of the survey, nine demographic questions were asked to the participants. In the second part, the answers of the questions such as the accountant's approach to mistake and deception, the reasons that push the person towards the mistake and deception, the effects of ethics on mistake and deception, and unethical events they encounter in their professional lives were sought.

Findings- The questionnaire study includes the evaluation of mistake and deception in terms of ethics by the professional. Unfortunately, it seems that the deterrent elements were not sufficient to prevent cheating, in particular. For this, ethics education, ethics embedded in professional behavior and assimilation by professional accountants are very important.

Conclusion- Members of the profession can face situations where they can mistake and deception through many factors such as business gaps, customer incentives and legal gaps throughout their professional life. Ethics is the most important factor that enables the person to realize his / her professional responsibility correctly without any mistake and deception.

Keywords: Accounting, fraud and mistakes, ethics.

JEL Codes: M40, M41, M42

MUHASEBEDE YAPILAN HATA VE HİLELERİN MESLEK ETİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

ÖZET

Amaç- Etik; mesleği icra ederken genel olarak kabul görmüş belirli kurallar çerçevesinde işin yürütülmesidir. Bu çalışmanın amacı muhasebede yapılan hata ve hilelerin, mesleğin icra edilmesindeki kilit noktalardan biri olan mesleki etiği çerçevesinde incelenmesidir.

Yöntem- Günümüz teknoloji dünyasında hala muhasebede hatalar yapılmaktadır, hileye başvuran pek çok muhasebeci vardır ve çıkarları için yanıltıcı isteklerde bulunan birçok mükellef bulunmaktadır. Buna göre, hata ve hilenin nedenlerini, bunlarla ne şekilde karşılaşıldığını, etiğin hata ve hilelerin önlenmesindeki önemini ve yerini ortaya koymak için muhasebeciler üzerinde bir anket çalışması yapılmıştır. Anketin birinci bölümde katılımcılara dokuz adet demografik soru sorulmuştur. İkinci bölümde ise muhasebecinin hata ve hileye yaklaşımı, kişiyi hata ve hileye iten nedenler, etiğin hata ve hile üzerindeki etkileri, meslek hayatlarında karşılaştıkları etik dışı olaylar gibi soruların yanıtları aranmıştır.

Bulgular- Yapılan anket çalışması, hata ve hilenin meslek mensubu tarafından etik anlamında değerlendirilmesini içermektedir. Ancak, maalesef görülüyor ki caydırıcı unsurlar özellikle hilenin önüne geçmede yeterli olmamıştır. Bunun için etik eğitimi, etiğin mesleki davranışa işlenmesi ve muhasebe meslek mensubu tarafından özümsemişi çok önemlidir.

Sonuç- Meslek mensupları meslek hayatları boyunca gerek işletmede bulunan boşluklar, gerek müşteri teşvikleri, gerekse yasal boşluklar gibi pek çok etkenler aracılığıyla hata ve hileye ortam sağlayabilecekleri durumlarla karşılaşabilmektedirler. Etik, bu durumlarda kişinin mesleki sorumluluğunu hata ve hileye imkân vermeden doğru bir şekilde gerçekleştirmesini sağlayan en önemli unsurdur.

Anahtar kelimeler: Muhasebe, hata ve hile, etik.

JEL Kodları: M40, M41, M42

1. GİRİŞ

‘Mali işlem’ niteliği taşıyan olayların geçerli para birimiyle ifade edilmek süratıyla kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenerek anlamlı bir rapor haline getirilmesi ve sonuçların ilgili taraflara iletilmesi muhasebe süreci olarak adlandırılır. Günümüz ekonomi dünyasında, işletmelerin mali durumlarını anlayabilmek için kaydedilen bilgileri anlamlandırıp bu bilgilerden fayda sağlamak, ekonomik birimlerin finansal durumuyla alakalı eksiksiz bir şekilde bilgi edinebilmek ticari etkileşim açısından oldukça önemlidir. Muhasebe işlemlerinin sonuçlarında hile veya hatalardan kaynaklanan bazı problemler oluşabilir. Oluşan bu problemleri birbirinden ayıran en önemli etken bilinçli yapıp yapılmadığıdır. Bilinçli olarak yapılan her yanlışlık hile olarak nitelendirilirken, bilmeden veya istemeyerek yapılan yanlışlıklar hata olarak değerlendirilir. Hilelerin tespit edilmesi hataların tespitinden çok daha zordur ve bilinçli yapıldığı için muhasebe sistemi içinde kendiliğinden ortaya çıkamaz. Çünkü insan zekâsı her probleme bir çözüm üretebilmekte ve her geçen gün yeni yöntemler bulabilmektedir. Hilelerin ortaya çıkmasında en önemli unsur denetçinin tecrübe ve bilgisidir. Bu sebepten denetçilerin dikkatli olması ve şüpheli yaklaşması gerekir. Yapılan hata ve hileler işletmenin hem iç çevresini hem de dış çevresini ciddi boyutlarda etkileyen bir durumdur. Muhasebe mesleğini icra edenlerin hizmetlerinde sunduğu kalite ve güvenilirlik; gizlilik, sorumluluk, tarafsızlık gibi mesleğin etiğine uyan şekilde hareket etmelerine bağlıdır. Bu sebeple en önemli sayılabilecek kural; muhasebecilerin meslek etiğine uygun hizmet sunmalarıdır.

Muhasebede etik; mesleği icra ederken genel olarak kabul görmüş belirli kurallar çerçevesinde işin yürütülmesidir. Genellikle meslek ahlakı olarak da isimlendirilir. Muhasebeciler etiğe uygun olarak hareket ederlerken bağlı oldukları işletmenin yanı sıra devlete ve topluma karşı da sorumludurlar. Etiğin muhasebe meslek mensuplarının sorumluluk ve iş ahlakı anlayışına iyice işleyebilmesi için, muhasebe eğitimi ile birlikte etik eğitimi de alması gereklidir. Türkiye’de ulusal düzeyde muhasebe meslek etiği kurallarına, 3568 sayılı kanunda yer verilmiştir. “3568 Sayılı Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacakları Etik İlkeler Hakkında Yönetmelik” kapsamında meslek etiğinin ilkeleri şu şekilde özetlenmektedir; Dürüstlük İlkesi, Mesleki Yeterlilik ve Özen İlkesi, Tarafsızlık İlkesi, Mesleki Davranış İlkesi, Gizlilik İlkesi. Bu çalışmada muhasebenin tanımı kısaca yapılmış; muhasebede hata ve hile nedir, aralarında farklar nelerdir, etik hata ve hilelerin önlenmesi açısından ne derece etkilidir gibi soruların yanıtları aranmıştır. Konuyla alakalı yapılan literatür çalışmasında muhasebe etiği eğitiminin etik değerler ile ilgili seminer, konferans, toplantı gibi etkinliklerle desteklenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Zorlu pazar şartları nedeniyle işletmelerde çoğunlukla kar odaklı hedefler belirlendiği; bu durumun kişilerde değerler zıtlaşmasına neden olan bazı aksamalara yol açabildiği belirlenmiş, dolayısıyla kişileri bu tür aksamaların etik dışı davranışlara yönlendirebildiği saptanmıştır. Fakat bununla beraber muhasebe hata ve hilelerinin esas noktasında sadece muhasebe meslek mensuplarının değil mükelleflerin, hükümetin uyguladığı politikaların, vergi kanunlarının ve toplumsal yapı gibi faktörlerin de etkili olduğu görülmüştür.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Maliye Hesap Uzmanları Derneği (2004), muhasebede hatanın bilinçsizce, istemeyerek gerçekleştiğini; hilenin ise bilerek, isteyerek, bilinçli yapıldığını, bu nedenle hilelerin tespitinin son derece zor olduğu ve bilinçli yapıldığı için muhasebe sistemi içinde kendiliğinden ortaya çıkmayacağı belirtilmiştir. Emir (2008), finansal tablodaki yanlışlıkların hileden, usulsüzlükten veya hatadan kaynaklandığı belirtmiş, hileyi hatadan ayıran temel unsurun, finansal tablolarda yanlışlığa sebep olan hareketin bilerek ve isteyerek yapıp yapılmadığı olarak tanımlamıştır. Müslümov ve Aras (2002) etiğin yaşamın her alanında davranışları yönlendiren standartların ve ilkelerin bütünü olarak algılandığını; yaşanan toplumun geleneklere, bazı durumlarda ise meslek gruplarının özelliklerine bağlı olarak biçimlendiğini söylemişlerdir. Bayrak (2001) kitabında etik ve ahlak kavramlarını birbirleriyle ilişkilendirirken aralarındaki temel farkı etiğin ahlakı da kapsayan felsefi bir disiplin olduğunu belirtmiştir. Etiğin tanımını toplum tarafından kabul edilen ilkeler bütünü şeklinde yaparken; ahlakı ise, bireylerin bulunduğu yer ve geleneğe göre kendine uygun davranışta bulunma ve karar alma olarak tanımlamıştır. Ağyar, Kutluk, ve Cengiz (2012), muhasebeci adayları ve meslek yüksekokullarında muhasebe eğitimi gören öğrencilerin meslek etiğine bakış açılarını inceleyen çalışmada meslek etiği ile ilgili derslerin yanı sıra etik değerler ile ilgili seminer, konferans, toplantı gibi etkinliklerle muhasebe etiği eğitiminin desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Meslek etiğini etkileyen faktörleri cinsiyet, yaş, gelir durumu, mezun olunan bölüm, ailenin eğitim durumu şeklinde sıralamışlardır. Ayrıca cinsiyetin meslek etiği ile ilgili yargılarda farklılık yarattığı, kadın öğrencilerin erkeklere göre etik davranışları daha çok önemsedikleri ve daha fazla etik davranışta bulunduğu saptanmıştır. Meslek etiği kavramının yaş ilerledikçe bireylerde daha çok önemsenen bir kavram olduğu, meslek lisesinden mezun olan öğrencilerin muhasebe ile ilgili bölümlerden mezun olan öğrencilere göre daha düşük etik duyarlılığa sahip olduğu belirlenmiş olup, bu durumda muhasebe etik eğitiminin meslek liselerinden itibaren müfredata konması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Keskin (2014), çalışmada insanı hileye iten sebepleri sınırlandırmanın doğru olmadığını, hileye; dürtülerin uygun zamanda uyanmasının sebep olduğunu belirtmiştir. Kişinin hileye başvurmada baskı, fırsat ve kendini haklı gösterme faktörlerinin etkili olduğunu ve bunlara ‘hile üçgeni’ dendiğini açıklamıştır. Erkan (2003), araştırmasında acımasız pazar şartlarının işletme yapılarını, ayakta kalabilme pahasına yalnızca kâr hedefli davranışlara itebildiğini söylemiştir. Bu durumun, toplumların geçmişten beri sahip oldukları değerlerin insan merkezli bakışında düşünce-davranış zıtlaşmasına neden olan bir kısım aksamalara yol açabildiğini belirtmiştir. Dolayısıyla kişileri bu tür aksamaların etik dışı davranışlara yönelttiğini; böyle bir davranışa yönelmenin genelde temel nedeninin ise “Bu eylem ya da davranışla bir çıkar elde edebilir miyim?” düşüncesinin oluşturduğunu anlatmıştır. Kısakürek ve Alpan (2010), muhasebe meslek etiğini; meslek mensuplarının mesleki faaliyetlerini yürütürken kanunlara uygun işlem yapmasının yanı sıra toplumun değer yargılarını dikkate alarak güvenilir, ilgili, anlaşılabilir, doğru, tutarlı bilgilerin topluma sunulması ve müşteriler, toplum, meslektaşlar ve ilgili meslek kuruluşları ile olan ilişkilerde uyulması gereken kurallar bütünü şeklinde tanımlamışlardır. Türkiye’de muhasebe meslek etiği ile yapılan düzenlemelerde; mesleki yeterlilik, bağımsızlık ilkeleri, mesleki özen ve titizlik, ticaret ve mesleğe aykırı faaliyet yasağı, reklâm yasağı, sır saklama yükümlülüğü, karşılıklı ilişkiler ve haksız rekabet ve ekip çalışmada görev, yetki ve sorumluluk dağılımı gibi başlıkların dikkat çekmekte olduğunu belirtmişlerdir. Wolfe ve Hermanson (2004), çalışmada hileye etken bir dördüncü neden olarak ‘yetkinlik’ maddesinin bulunduğunu anlatmışlardır. Hile karosu ismiyle bilinen teori için, hile üçgenini oluşturan faktörler bulunsun bile bunları fırsata çevirmek için donanım ve bilgiye sahip olmayan kişinin hileyi gerçekleştirmesinin zor olacağından bahsetmişlerdir. Bu dördüncü etken kişinin doğuştan gelen yetenekleri ve sonradan kazandığı becerileri yani “yetkinlikleri”dir. Hile karosu ismiyle bilinen teori, hile üçgeninde bulunan fırsat mevcudiyeti, baskı ve haklı gösterme etkenlerinin bulunması halinde bile bu unsurları fırsata çevirebilecek donanım ve bilgiye sahip olmayan bir kişinin hileyi gerçekleştirmesinin daha zor olduğunu anlatır. “Hile şansını görerek bundan kim faydalananabilir?” sorusu sorularak, yetkinlik etkeninin hile üçgenindeki unsurlara

ek olarak hile riskinin değerlendirilmesinde incelenmesi gerekmektedir. Kirik (2007) tarafından yapılan muhasebede hata ve hile ile ilgili bir çalışmada muhasebe hata ve hilelerinin esas noktasında sadece muhasebe meslek mensupları değil mükelleflerin, hükümetin uyguladığı politikaların, vergi kanunlarının ve toplumsal yapı gibi faktörlerin de etkili olduğu ifade edilmektedir. Muhasebe işlemlerinin kayıtlara geçirilmesi sırasında mükellefler tarafından yapılan baskıların, meslek mensuplarını güç durumda bıraktığı, meslek mensuplarının kamu menfaatleri ile mükellef menfaatleri arasında kaldıkları, vergi denetimlerinin yeterli olmaması, vergi yasalarında bulunan boşluklar ve muhasebe meslek mensuplarının mükelleflere ekonomik yönden bağımlı olmasının mükelleflerin baskılarını arttırmasında önemli bir neden olduğu tespit edilmiştir. Civelek ve Durukan (1997) araştırmalarında muhasebe mesleği ile uğraşan kişilerin; devlete, topluma, mesleki kuruluşlara, müşterilerine ve kendilerine karşı sorumlulukları olduğundan bahsetmişlerdir. Buna göre muhasebe meslek mensubunun karşı karşıya olduğu sorumlulukları şöyle açıklamışlardır:

1. Devlete Karşı: Yasaların belirttiği doğruları yapmak, gerçekleri çarpıtmamak ve devletin çıkarlarını gözetmek.
2. Topluma Karşı: Toplumun güvenini sarsıcı, toplumu yanıltıcı “finansal mesajlar” vermekten kaçınmak, toplumun genel çıkarları konusunda duyarlı olmak.
3. Mesleki Kuruluşlarına Karşı: Mesleki kuruluşların muhasebe mesleğinin imajını, saygınlığını sağlama amacı ile belirlediği standart ve kurallara uygun davranış ve faaliyetlerde bulunmak.
4. Müşterilere Karşı: Müşteriye profesyonelce hizmet vermek yani müşterinin çıkarlarını gözetmek, yol gösterici olmak, müşteri ile ilgili edinilen özel bilgileri saklı tutma da güvenilir olmak.
5. Kendisine Karşı: Kişisel disiplin sahibi olmak, mesleki konularda sürekli olarak kendisini geliştirebilmek, yasa ve yönetmeliklere uyarak kamu ve toplum yararına uygun davranış biçimleri sergilemek.

3. VERİ VE YÖNTEM

Bu anket çalışmasının amacı; muhasebe meslek mensuplarını hata ve hileye yönelten sebeplerin tespit edilmesi, etğin mesleki sorumlulukların yerine getirirken ne derece etkili ve önemli olduğunun incelenmesidir. Hilelere başvuran birçok meslek mensubu ve menfaatleri uğruna yanıltıcı isteklerde bulunan birçok mükellef bulunmaktadır. Bu doğrultuda anket; hata ve hilenin nedenlerini, bunlarla ne şekilde karşılaşıldığını, etğin hata ve hilelerin önlenmesindeki önemini ve yerini ortaya koymaktadır. Anket iki ayrı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde meslek mensubunun yaşı, eğitim düzeyi, mesleki unvanı gibi demografik bilgilere ulaşılması amaçlanmıştır, bu doğrultuda dokuz adet soru sorulmuştur. İkinci bölümde ise meslek mensubunun hata ve hileye yaklaşımı, kişiyi hata ve hileye iten nedenler, etğin hata ve hile üzerindeki etkileri, meslek hayatlarında karşılaştıkları bazı etik dışı olaylar gibi soruların yanıtları aranmıştır.

Araştırmanın doğrultusunda seçilmiş bazı bulgular aşağıda sunulmuştur.

Bulgu 1: Muhasebe standartlarına uyulduğu gibi mesleki etik kurallarına uyulması hata ve hilelerin en aza indirilmesinde etkilidir.

Meslek hayatım süresince her zaman teknik, mesleki standartlara uyan bir şekilde hareket ettim	N	Yüzde	Ölçek Derecesi
Katılıyorum	45	69,2	4,63
Kısmen katılıyorum	16	24,6	
Kararsızım	4	6,2	
Kısmen katılmıyorum	0	0	
Katılmıyorum	0	0	
Total	65	100,0	

Meslek mensubu olarak Meslek Ahlak Kurallarını göz önünde bulundurduğumda mesleki açıdan bu kurallara uygun hareket ettiğimi düşünüyorum.	N	Yüzde	Ölçek Derecesi
Katılıyorum	46	70,8	4,55
Kısmen katılıyorum	11	16,9	
Kararsızım	6	9,2	
Kısmen Katılmıyorum	2	3,1	
Katılmıyorum	0	0	
Total	65	100,0	

Meslek Yasasına aykırı davranışlardan dolayı şimdiye kadar herhangi bir ceza almadım.	Seçenek	N	Observed Prop.
Group 1	Evet	53	,82
Group 2	Hayır	12	,18
Total		65	1,00

Ankette, kişilerin meslek standartlarına uyma oranı %69,2, mesleki etiğe uyma oranı %70,8 olarak görüşmüştür. %82'lik dilim de meslek yasasına aykırılıktan dolayı herhangi bir ceza almamıştır. Bu üç orana bakılarak Bulgu 1'in doğrulandığı söylenebilir. Yani meslek mensubu, meslek yasasına ve mesleki etik standartlarına uygun davrandığı takdirde hile ve hatalar en aza indirilebilmektedir.

Bulgu 2: Yasal boşluklar olsa dahi meslek mensubu mesleğini icra ederken etik kuralları göz önünde bulundurup ona göre davranmalıdır.

Meslek mensuplarının yasa ile belirlenmiş durumların yetersiz kaldığı olaylarla karşılaşmalar bile etik ilkelerine bağlı kaldıklarını düşünüyorum	N	Yüzde	Ölçek Derecesi
Katılıyorum	17	26,2	3,44
Kısmen katılıyorum	20	30,8	
Kararsızım	11	16,9	
Kısmen Katılmıyorum	9	13,8	
Katılmıyorum	8	12,3	
Total	65	100,0	

"Meslek mensuplarının yasa ile belirlenmiş durumların yetersiz kaldığı olaylarla karşılaşmalar bile etik ilkelerine bağlı kaldıklarını düşünüyorum." sorusuna anket katılımcılarının %26,2'si 'Katılıyorum' seçeneğini işaretlerken, %30,8'i kısmen katılıyorum şeklinde yanıt vermiştir.

Bulgu 3: Meslek mensupları, meslek ahlakına uymayan davranış veya işlem yapanlara verilen cezalar yeterlidir.

Meslek mensupları, meslek ahlakına uymayan davranış veya işlem yapanlara verilen cezaları yeterli buluyorum.	N	Yüzde	Ölçek Derecesi
Evet	35	53,8	4,03
Kısmen evet	12	18,5	
Kararsızım	9	13,8	
Kısmen hayır	3	4,6	
Hayır	6	9,2	
Total	65	100,0	

Anket katılımcılarının %53,8'i bu tip meslek ahlakına uymayan davranış ve işlemlere verilen cezaları yeterli bulmuştur. Cezalar, hata ve özellikle hile yapma hususundaki en büyük caydırıcı etkidir. Bu sonuç, hata ve hilelerin azaltılması kapsamında değerlendirildiğinde oldukça iyidir.

Bulgu 4: Denetim boşlukları, vergi oranlarının fazla olması gibi hileye ortam hazırlayan olaylar meslek mensubunu hata veya hile yapmaya itmemelidir.

Denetimin yetersiz olması yapılan hata ve hileler üzerinde etkilidir.	N	Yüzde	Ölçek Derecesi
Katılıyorum	33	50,8	4,07
Kısmen katılıyorum	16	24,6	
Kararsızım	8	12,3	
Kısmen Katılmıyorum	4	6,2	
Katılmıyorum	4	6,2	
Total	65	100	

Vergi kanunlarındaki boşluklardan yararlanmayı doğru buluyorum.	N	Yüzde	Ölçek Derecesi
Evet	6	9,2	2,35
Kısmen evet	12	18,5	
Kararsızım	11	16,9	
Kısmen hayır	6	9,2	
Hayır	30	46,2	
Total	65	100,0	

Katılımcıların %50,8'i denetim yetersizliğinin hata ve hileye sebebiyet verdiğini düşünmektedir. %46,2'lik dilim vergi boşluklarından yararlanmayı etik bulmamaktadır. Denetim boşlukları, vergi oranlarının fazla olması gibi hileye ortam hazırlayan olaylar meslek mensubunu hata veya hile yapmaya itmeli değildir.

Bulgu 5: Meslek mensuplarının etik eğitimi alması, hata ve hilelerin azaltılmasında etkili bir faktördür.

Muhasebe meslek mensuplarının, muhasebe eğitimi ile birlikte etik eğitimi almaları da gerekir.	N	Yüzde	Ölçek Derecesi
Katılıyorum	44	67,7	4,5
Kısmen katılıyorum	15	23,1	
Kararsızım	2	3,1	
Kısmen Katılmıyorum	3	4,6	
Katılmıyorum	1	1,5	
Total	65	100,0	

Anketi uygulayan meslek mensuplarının %67,6'si muhasebe meslek mensuplarının, muhasebe eğitimi ile birlikte etik eğitimi de almaları gerektiğini düşünmektedir. Etiğe uymak, temelinde kişinin ahlaka bakışıyla doğru orantılıdır. Ancak kişileri etiğe bir yandan da teşvik etmek, bazı durumlarda kişinin henüz farkında olmadığı doğruluk ilkelerini keşfetmelerine yardımcı olabilir. Bu yüzden etik eğitiminin önemli olduğu söylemek mümkündür.

4. SONUÇ

Araştırma, meslek mensubunu hata ve /veya hile eyleminde bulunmasının sebebini, karşılaştığı hatalar/ hileler karşısındaki tutumunu, etik kavramını meslek ahlakı açısından nasıl değerlendirdiğini veya ne derece önemli bulduğunu ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. İşletmelerin ve bilgi kullanıcılarının muhasebeden en önemli beklentisi, kaydedilip sınıflandırılan finansal bilgilerin doğru bir şekilde raporlanmasıdır. Her sistemde olduğu gibi muhasebe sisteminde de hataya sebebiyet veren bir takım dikkatsizlikler mevcuttur. Çift kayıt sistemi ve özellikle teknolojinin hayatın bir parçası haline gelmesi, muhasebe hatalarını neredeyse sıfır düzeyine indirmiştir. Ancak hile, kişinin bilinçli olarak yaptığı yanıltmalar olduğu için hata kadar kolay tespit edilememektedir. Bu hata ve hilelerin ortadan kalkması için çeşitli denetim çalışmaları, caydırıcı cezalar, Muhasebe Standartları gibi meslek mensubunun faaliyetlerini belirli meslek ilkeleri çerçevesinde sınırlayan etkenlerin yanında muhasebeden beklenen güveni tam olarak sağlamak, kişinin mesleki ahlakına, etik anlayışına bağlıdır.

KAYNAKÇA

- Ağyar, E., Kutluk, F. ve Cengiz, E., (2012). Meslek Yüksek Okulları Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Değişkenler Işığında Mesleki Etiğe Bakış Açılarının İncelenmesi (Akdeniz Üniversitesi Örneği). Journal of Yasar University, Sayı: 25, ss.4203-4228.
- BAYRAK, S., (2001). İş Ahlakı ve Sosyal Sorumluluk. Beta Basın Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- Civelek, M. A., & Durukan, M. B. (1997). Günümüz Koşullarında Muhasebe Mesleği ve Meslek Ahlakı. III. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu, Muhasebe Denetimi Mesleğinde Yetkiler, Sorumluluklar ve Meslek Ahlakı. ISMMO Yayınları, Sayı: 20, ss.31-13.
- Emir, M., (2008). Hile Denetimi. Mali Çözüm Dergisi. Sayı.86, ss.109-121.
- Gürbüz, H., (1995). Muhasebe Denetimi. Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul.
- Keskin, S., (2014). Muhasebe Hata ve Hileleri Karşısında Etik Tutumlar: Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi", Isparta.
- Kirik, Z., (2007). Muhasebe Hata Hileleri ile Muhasebe Mesleğinde Etik: Afyon Karahisar'da Muhasebeciler Üzerine Bir Araştırma. Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir.
- Kisakürek, M., Alpan, N., (2010). Muhasebe Meslek Etiği ve Sivas İlinde Bir Uygulama. Muhasebe ve Finans Dergisi, Sayı:47, ss.213-228.
- MHUD, (2004). Denetim İlke ve Esasları. Acar Matbaası, İstanbul.
- Müslümov, A., ve Aras, G., (2002). Türkiye'de Muhasebe Ve Finansal Yönetim Uygulamalarında Etik Davranışları Etkileyen Faktörlerin Analizi. XXI Muhasebe Eğitim Sempozyumu, Muğla
- Özdemir, E., (2003). Liderlik ve Etik. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt XXII, Sayı: 2, ss.121-129.
- Wolfe, D., (2004). The Fraud Diamond: Considering the Four Elements of Fraud. CPA Journal, p.38-42
- Wells, J. T.. (2001). Why Employees Commit Fraud. Journal of Accountancy, p.89-91.